

Va fi bine?

David Broza: „Dacă aş fi medic, aş fi într-un spital, asta e ceea ce ştiu să fac.”

Autor: Jodi Rudoren

Redactor și translator: Victoria Sara Dazin

David Broza performs Oct. 22, 2023. *Photo by Getty Images*

Va fi bine? David Broza a susținut 116 concerte pop-up de când a izbucnit războiul

„Dacă aş fi medic, aş fi într-un spital”, a spus cântărețul. „Asta e ceea ce ştiu să fac.”

Primul lucru care m-a făcut să plâng în acest război îngrozitor a fost să-l aud pe David Broza cântând *Yihye Tov*, imnul său de pace al cărui titlu se traduce „Va fi bine”. Mergeam pe stradă din Manhattan, ascultând Broza cântând la un kibbutz din nordul Israelului, ca parte a unui blitz de concerte pop-up în toată țara.(Jodi Rudoren)

Era 25 octombrie 2023, la 18 zile după oribilul atac terorist al Hamas asupra Israelului, care a început atacul devastator al Israelului asupra Gaza, și nimic nu a fost în regulă. Dar Broza și-a cântat totuși cântecul, așa cum l-a scris împreună cu regretatul poet Yonatan Geffen, în timpul vizitei președintelui egiptean în Israel, în 1973, la fiecare pas al conflictului israelo-palestinian. Și a tot cântat-o, de trei sau patru ori pe zi, în majoritatea ultimelor 68 de zile, pentru soldații dislocați și pentru soțiile pe care le-au lăsat în urmă; pentru

famiile ostaticilor și pentru supraviețuitorii festivalului de muzică; pentru voluntari, pentru răniți, pentru traumatizați.

Când am încheiat o călătorie de 11 zile în Israel în acest weekend, primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l urmăresc pe Broza sâmbătă seara la Gush Etzion, grupul de așezări din sudul Ierusalimului, în Cisiordania ocupată, pentru a 106-a sa pop-up, concertul acestui război. Până miercuri, a ajuns pe locul 116. „Asta este ceea ce știu să fac”, a spus Broza în timp ce-și acorda chitara înaintea concertului. „Dacă aș fi medic, aș fi într-un spital. Dacă aș fi făcut sandvișuri, aș face sandvișuri. Am 68 de ani, deci nu sunt soldat. Dau ceea ce știu să dau.”

L-am întâlnit pentru prima dată pe Broza în 2012, la concertul său anual la răsăritul soarelui, la poalele Masada, pentru Tu B'av, Ziua Îndrăgostiților din Israel. Doi ani mai târziu, i-am luat un interviu pentru *The New York Times*, concentrându-mă pe munca sa de coexistență - cu muzicieni palestinieni un album numit *Ierusalim de Est/Ierusalim de Vest*, și cu copiii palestinieni în tabăra de refugiați Shuafat.

În ultimul an am scris despre cel mai recent proiect al său, Tefila, un album și serial bazat pe liturghia de seară de Shabat. În această primăvară, când am auzit protestatarii israelieni pro-democrați cântând Yihye Tov, am scris o coloană spunând că lucrurile nu sunt de fapt în regulă.

Pe atunci, în martie, niciunul dintre noi nu avea nici o idee cât de „greșit” era cu adevărat. Israel și Gaza chiar acum sunt opusul lui “este în regulă”.

Cu toate acestea, sâmbătă seara Broza era așezat pe un scaun de plastic într-un centru comunitar din localitatea Alon Shvut, flancat de doi prieteni, unul cântând la chitară, celălalt la percuție. Lângă el era o ceașcă de hârtie cu cafea turcească - “a 106-a lovitură de cafea turcească din acest război”, a spus el. Acesta este singurul lucru pe care îl cere de la gazdele acestor concerte pop-up.

De fapt, el nu le consideră concerte, sau chiar spectacole, ci „evenimente”, a spus Broza. Nu există încăpere verde, nu există drumuri, uneori nu există nici măcar un sistem de sonorizare. El ține luminile casei aprinse - dacă există luminile casei. Broza a organizat evenimente în holurile hotelurilor în care

locuiesc în prezent evacuații din sudul bătut și cei îngroziți din nordul Israelului, în peluzele kibutzim-urilor și bazelor armatei, în adăposturi și parcări.

El a cântat la înmormântarea unui bebeluș din Kfar Aza, unul dintre locurile principale ale masacrului Hamas. Luni, a cântat câteva cântece pentru un soldat grav rănit la Centrul de Reabilitare Lowenstein din Raanana.

„Ieri am concertat într-o seră, pentru că acolo dormeau soldații”, mi-a spus Broza sâmbătă. „Nu erau plante. Erau paturi pliante.”

Apoi oamenii au început să intre. Majoritatea erau ortodocși moderni: bărbați în yarmulkes tricotate, femei cu eșarfe colorate înfășurate în jurul părului.

Șabatul se terminase cu două ore înainte, iar unii erau îmbrăcați pentru sărbătoare. Alții și-au adus copiii. Și era un grup de adolescenți în vârstă de 20 de ani, unii dintre ei soldați în afara serviciului purtând puști.

„Mulțumesc lui Dumnezeu pentru acești oameni”, a spus el. „Nu mi-aș dori să fiu altundeva, nu mi-aș dori să fac parte din nicio altă societate. Dacă nu aș lupta pentru asta, nu o merit. Tatăl meu a luptat pentru asta, bunicul meu a luptat pentru asta, străbunicul meu.”

Broza a discutat cu oamenii înainte ca ei să-și ia locurile. De unde ești, ce faci. Un selfie? Sigur. Un cuplu de vârstă mijlocie i-a cerut să semneze talonul de bilet de la primul său „Not Exactly Christmas Show” din New York în 1995. A fost uimit că l-au păstrat; au explicat că a fost una dintre întâlnirile lor timpurii.

Broza trebuia să fie în turneu în această toamnă pentru a marca cea de-a 40-a aniversare a albumului său *Haisha She'iti*, dar a abandonat majoritatea acestor concerte când a izbucnit războiul. „Nu pot da concerte în această stare de spirit, pot face doar acest spectacol”, a spus el.

A făcut același lucru în alte vremuri de neazuri, inclusiv în primul război al Israelului cu Libanul în 1982, când, și-a amintit Broza, „Acestam sub foc real, cu rachete peste tot, un tip care tocmai și-a pierdut un picior”.

El a recunoscut că “evenimentele” sunt un mecanism de apărare, un scut de protecție împotriva de a fi înghițit de groaznicia care se desfășoară în jurul lui.

„Nu m-am uitat la televizor din 7 octombrie la miezul nopții, am citit doar titluri”, a explicat Broza. „Nu vreau să fiu absorbit de traumă. Nu cred că un medic care operează o inimă se gândește la oameni, el se gândește la inimă.”

Aud povești – o aud în lift, o aud în taxi – nu vreau să o iau, altfel e greu să zâmbești.”

La Alon Shvut, a cântat un cântec despre cum tunetele și fulgerele pot fi „neplăcute de auzit, mai ales când ești singur”. El a cântat altul despre cât de minunat poate fi „să bei ceva rece în deșert”. Și, da, a cântat *Yihye Tov*. Și copiii și copiii adulți și adulții adulți cunoșteau cuvintele și cântau împreună. *Yihye Tov* este un imn pentru pace. Vorbește despre „o sută de ani de război” și despre împărțirea pământului „între ceea ce este al lor și al nostru”, despre copiii care trăiesc „fără frică, fără granițe, fără adăposturi anti-bombe.” Și include linia „doar să ieși din teritorii”, referindu-se la așezările israeliene din Cisiordania ocupată, precum cea în care Broza cânta sâmbătă seara. Când a ajuns la acel rând, cineva din public a strigat: „Nu vom pleca”, declanșând o erupție de aplauze. M-am gândit, asta nu este în regulă. Dar Broza era neînclinat. „Sunt anti-boicot”, mi-a spus el după aceea. „Ei știu că lucrez cu palestinieni. Nu las deloc acest spectacol să devină politic sau dezbateră. Atâta timp cât ei nu mă reduc la tăcere. Nimeni nu are voie să închidă gura nimănui.”

După Yahya Tov a mai cântat câteva. Au fost aplauze, apoi un bis. Broza trebuia să fie în Takou, o altă așezare din Gush Etzion, la ora 21:00. pentru un alt spectacol.

„Cât de departe este Tekoa?” a strigat el mulțimii.

"Un sfert de ora!" a țipat cineva înapoi.

"Cât este ceasul?" el a întrebat.

„20:32!” au răspuns ei.

Apoi a mai interpretat două.

Will it be OK? David Broza has done 116 popup concerts since war broke out saying it will, by Jodi Rudoren, Forward, December 13, 2023

“David Broza a susținut 116 concerte pop-up de când a izbucnit războiul” de Jodi Rudoren.

Subiect: Era 25 octombrie 2023, la 18 zile după atacul terorist al Hamas asupra Israelului, care a provocat atacul Israelului asupra Gaza, și nimic nu a fost în regulă. Dar Broza și-a cântat totuși cântecul, așa cum l-a scris împreună cu regretatul poet Yonatan Geffen, în timpul vizitei președintelui egiptean în Israel, în 1973, la fiecare pas al conflictului israelo-palestinian.

Și a tot cântat-o, de trei sau patru ori pe zi, în majoritatea ultimelor 68 de zile, pentru soldații dislocați și pentru soțiile pe care le-au lăsat în urmă; pentru familiile ostaticilor și pentru supraviețuitorii festivalului de muzică; pentru voluntari, pentru răniți, pentru traumatizați.

Redactor și translator: Victoria Sara Dazin

